

II.

A MONORI VÁROSI BÍRÓSÁG ÍTÉLETE EGY DISZKRIMINÁCIÓS ÁLLÁSHIRDETÉSRŐL

Monori Városi Bíróság
3.P.21.321/1997/13. szám

bezés csak az ítélet indoklása ellen irányul, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Monori Városi Bíróság a Dr. P. Z. ügyvéd és Dr. Gy. T. ügyvéd által képviselt K. Zs. felperesnek – Dr. M. N. által képviselt PROFI Magyarország Részvénytársaság alperes ellen, személyhez fűződő jogok megsértése iránt indított perében meghozta az alábbi ítéletet.

A bíróság megállapítja, hogy az alperes a Népszabadság című napilapban 1997. szeptember 18. napján közzétett fizetett hirdetésének a ‘csak férfi’ és ‘25–35 év közötti életkor’ szövegezésű kitételeivel megsértette a felperes hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó alkotmányos és polgári jogait.

A bíróság az alperest [*az eredetiben ‘felperest’, javította a Monori Városi Bíróság 3.P.21.321/1997/14. szám alatt kiadott kijavító végzése. A szerk.*] az ilyen és hasonló jellegű további jogsértésektől eltiltja.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra a Magyar Állam javára fizessen meg 7000 azaz hét-ezer forint illetéket.

A perrel kapcsolatban felmerült további 2000 azaz kétezer forint illetékköltséget a felperes maga viseli.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 6000 azaz hatezer forint részperköltséget.

A felperes keresetét a fentieket meghaladóan elutasítja.

Az ítélet ellen annak kézbesítésétől számított 15 napon belül a Pest Megyei Bírósághoz címzett, de a Monori Városi Bíróságnál írásban, 3 példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye.

A fellebbezési határidő lejártá előtt a felek közösen kérhetik a fellebbezés tárgyaláson kívül történő elbírálását.

Ha a fellebbezés csak kamatfizetésre, perköltség viselésére, vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az Állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, vagy csak az előzetes végrehajthatósággal, a teljesítési határidővel, vagy részletfizetés engedélyezésével kapcsolatos, illetve ha a felleb-

INDOKLÁS

A bíróság a becsatolt okiratok és a peres felek előadásai alapján az alábbi tényállást állapította meg:

Az alperesi nagyvállalat a Népszabadság című napilap 1997. szeptember 18-i számában az alábbi fizetett hirdetést tette közzé: „Profi Magyarország Rt. felvételt hirdet asszisztensi (csak férfi) munkakör betöltésére. Lehet kezdő is, a későbbiekben előrejutási lehetőséggel. Alkalmazási feltételek: felsőfokú iskolai végzettség, jó szervező- és tárgyalóképesség, tárgyalási szintű francianyelv-tudás, 25–35 év közötti életkor, gépkocsivezetői jogosítvány...”

A felperes 51 éves nő, felsőfokú iskolai végzettséggel, francia nyelvvizsgával és gépkocsivezetői engedéllyel rendelkezik.

A felperes a hirdetés megjelentetése után érdeklődési célból telefonon felhívta az alperesi nagyvállalatot, ahol a bemutatkozása után közölték, hogy nem felel meg a feltételeknek.

A hirdetés szövegében a ‘csak férfi’ és a ‘25–35 év közötti életkor’ kitétel a felperest női méltóságában és életkorában megsértette.

A felperes módosított keresetében kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg az alperes jogsértését a Magyar Köztársaság Alkotmánya 66. § (1) és 70/A. § (1) bekezdése, a Ptk. 76. §, valamint a Munka Törvénykönyve 5. §-a alapján – tekintettel arra, hogy a hirdetés életkora és nemiségre vonatkozó kitételei a felperest sértik.

Kérte továbbá a bíróságot, hogy az alperest a Ptk. 84. § (1) b. pontja alapján tiltsa el a további jogsértéstől, és kötelezze arra, hogy a Ptk. 84. § (1) c. alapján a felperes részére adjon megfelelő elégtételt az alábbi szövegű hirdetés Népszabadság című napilapban történő közzétételével: „A Profi Magyarország Rt. által a Népszabadság 1997. szeptember 18-i számában megjelentetett álláshirdetés K. Zsuzsa alkotmányos jogait sértette, mivel kizárta őt a pályázók köréből, tekintettel nemére és életkorára. A Profi Magyarország Rt. ezentúl valamennyi általa meghirdetett állás betöltésénél egyenlő esélyt biztosít a jogszerű pályázati fel-

tételeknek megfelelő jelentkezőknek, függetlenül életkoruktól, nemüktől, vagy bármilyen más, a munkavégzéssel össze nem függő tulajdonságuktól.”

A felperes igényelte perköltségei megtérítését is.

A felperes keresete indoklásában kifejtette, hogy álláspontja szerint a hirdetés a hátrányos megkülönböztetés tilalmát két lényeges területen is megsértette, egyrészt kimondta, hogy csak férfiak jelentkezését várja, másrészt az alkalmazási feltételek között kiemelte, hogy a jelentkezőnek 25 és 35 év közötti életkorúnak kell lenni. A hirdetés sérti a női egyenjogúságot gazdasági tekintetben – figyelemmel az alkotmány 66. § (1) bekezdésére, ezenfelül az életkor és a nem szerinti megkülönböztetés az alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe, a Ptk. 8. § (2) bekezdésébe és a 76. §-ába is ütközik, ezáltal személyiségi jogokat sért.

A felperes hivatkozott továbbá a Munka Törvénykönyvének 5. §-ára, mely kifejezett diszkriminációellenes kitételeket tartalmaz a munkaviszonnyal kapcsolatban. Kifejtette, hogy a munkaviszony esetleg éppen azért nem jött létre, mert a munkáltató a munkaviszony meghirdetésekor hátrányos megkülönböztetést alkalmazott.

Az alperes kérte a kereset elutasítását.

Álláspontja szerint az alkotmányba, a Polgári Törvénykönyvbe és a Munka Törvénykönyvbe foglalt elvek nem öncélúak, azok formális alkalmazása éppúgy helytelen, mint az alkalmazás mellőzése, nem lehet figyelmen kívül hagyni a nők és a férfiak között meglévő fizikai és biológiai különbségeket.

Lényegében hivatkozott arra, hogy az alperes belátása szerint körültekintően választja ki az egyes munkakörök betöltésére a legmegfelelőbbnek tartott személyeket: a munkáltató maga döntheti el, hogy egy állás meghirdetésénél a leendő munkavállalóival szemben milyen elvárásai vannak.

Ugyanakkor személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni, a felperest azonban a hirdetés leközlése kapcsán személyében semmilyen hátrány nem érte.

Külön kifogásolta az elégtételadás körében a felperes által megszövegezett hirdetéstervezetet, annak túlzottan általánosító fogalmazása miatt is.

A felperes keresete túlnyomórészt alapos.

A Magyar Köztársaság Alkotmányának 66. § (1) bekezdése értelmében:

„A Magyar Köztársaság biztosítja a férfiak és a nők egyen-

jogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében.”

Az Alkotmány 70/A. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.”

Az Alkotmány 70/K. § értelmében:

„Az alapvető jogok megsértése miatt keletkezett igények, továbbá a köteleességek teljesítésével kapcsolatban hozott állami döntések elleni kifogások bíróság előtt érvényesíthetők.”

A Polgári Törvénykönyv 75. § (1) bekezdése értelmében:

„A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.”

A Polgári Törvénykönyv 76. §-a szerint:

„A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen a magánszemélyek bármilyen hátrányos megkülönböztetése nemük, fajuk, nemzetiségük vagy felekezetiük szerint, továbbá a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a bésület és az emberi méltóság megsértése.”

Az ismertetett jogszabályhelyek a hátrányos megkülönböztetés eseteit csupán példálózva sorolják fel:

a felsoroltakon kívül más magartartás, illetőleg cselekmény is minősülhet hátrányos megkülönböztetésnek, így akár az életkor szerinti megkülönböztetés is.

Adott helyzetben a felperes nem azt kifogásolta, hogy a hirdetés kapcsán az alperes nem létesített vele munkaviszonyt, hanem eleve a hátrányos megkülönböztetést tartalmazó hirdetés megjelentetése volt sértő számára, keresete a személyiségi jogvédelem polgári jogi eszközeinek igénybevételére irányult, így jelen perben a Munka Tör-

A FELPERES NEM AZT KIFOGÁSOLTA, HOGY A HIRDETÉS KAPCSÁN AZ ALPERES NEM LÉTESÍTETT VELE MUNKAVISZONYT, HANEM ELEVE A HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉST TARTALMAZÓ HIRDETÉS MEGJELENTETÉSE VOLT SÉRTŐ SZÁMÁRA, KERESETE A SZEMÉLYISÉGI JOGVÉDELEM POLGÁRI JOGI ESZKÖZEINEK IGÉNYBEVÉTELÉRE IRÁNYULT, ÍGY JELEN PERBEN A MUNKA TÖRVÉNYKÖNYVÉNEK DISZKRIMINÁCIÓT TILTÓ RENDELKEZÉSEI KÖZVETLENÜL NEM ALKALMAZHATÓK.

vénykönyvének diszkriminációt tiltó rendelkezései közvetlenül nem alkalmazhatók.

Mind az alkotmány, mind a Polgári Törvénykönyv ismertett rendelkezéseinek helyes értelmezéséből kitűnik, hogy nem minden megkülönböztetés tilos, csupán az, amelyik valamely személy vagy csoport vonatkozásában hátrányos és önkényes.

Az alperes hirdetésében a nemre és az életkorra vonatkozó megjelölésével olyan megkülönböztetést tett, amellyel a nők, és bizonyos életkorú személyek csoportját hátrányosan megkülönböztette, hiszen eleve elzárta őket attól, hogy munkaviszony létesítése céljából jelentkezzenek.

A felperes a bíróság kérdésre a tárgyaláson meggyőző módon kifejtette, hogy a hirdetés szövege benne megütöztetést keltett, sértette életkorában és női méltóságában, különös tekintettel arra, hogy egyébként – az alperes által sem vitatottan – minden más a hirdetésben megfogalmazott feltételnek megfelelt volna.

Az, hogy egy cselekmény, vagy magatartás sérti-e valamely személynek az alkotmányos, illetve személyhez fűződő jogait, mindig az adott eset körülményeinek vizsgálata alapján egyedileg bírálendő el, az érintett személyek érdekeinek összevetésével a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján.

A felperes a hátrányos megkülönböztetést tartalmazó hirdetés felmutatásával és a perben tett meggyőző előadásával önmagában eleget tett a Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott reá háruló bizonyítási kötelezettségének.

Ezen túl az alperest terhelté volna annak bizonyítása, hogy a megkülönböztetés közzététele indokolt volt.

Kétségtelen, hogy az alperesi nagyvállalatot – még az álláshirdetés közzététele kapcsán is – megillette egy másik alkotmányos alapjog: az alkotmány 13. § (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog.

Ennek alapján a jogszabályok keretei közt a tulajdonos eldöntheti, hogy egy meghatározott munkakör betöltésére mely személyt kíván alkalmazni.

Az alkotmányból levezethető tulajdonhoz való jogot sem lehet azonban úgy gyakorolni, hogy az mások jogait, vagy törvényes érdekeit sértse vagy csorbítsa.

A kifogásolt hirdetési kitételekkel kapcsolatban az alperes nem is hivatkozott olyan különleges körülményre, amely egy nőt, vagy 35 évesnél idősebb személyt – fizikai, biológiai vagy egyéb adottságainál fog-

A BÍRÓSÁG AZ ADOTT HELYZET KÖRÜLMÉNYEINEK VIZSGÁLATA KAPCSÁN ARRA A MEGGYŐZŐDÉSRE JUTOTT, HOGY A PERBELI HIRDETÉS A NEM ÉS AZ ÉLETKOR VONATKOZÁSÁBAN OLYAN INDOKOLATLAN ÉS ÖNKÉNYES, HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉST TARTALMAZOTT, AMELY SÉRTETTE A FELPERES HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMÁRA VONATKOZÓ, AZ ALKOTMÁNYBAN ÉS A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVBEN MEGHATÁROZOTT, SZEMÉLYHEZ FÜZŐDŐ JOGAIT.

va – eleve alkalmatlanná tette volna az állás betöltésére.

Ugyanakkor a felperes minden más követelménynek megfelelt volna és a hirdetés megkülönböztetést tartalmazó tételei ténylegesen sértették is.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó alkotmányos és polgári jogok olyan alapvető emberi és állampolgári jogok, melyeknek akár egy másik alkotmányos alapjoggal való korlátozásához

is nyomós indok szükséges.

A bíróság az adott helyzet körülményeinek vizsgálata kapcsán arra a meggyőződésre jutott, hogy a perbeli hirdetés a nem és az életkor vonatkozásában olyan indokolatlan és önkényes, hátrányos megkülönböztetést tartalmazott, amely sértette a felperes hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó, az Alkotmányban és a Polgári Törvénykönyvben meghatározott, személyhez fűződő jogait.

Tekintettel arra, hogy a hirdetés szövegezése a felperesben ténylegesen megütöztetést keltett, így nem lehet a személyhez fűződő jogok visszaélésszerű érvényesítéséről beszélni: ellenkezőleg, a felperes a polgári per megindításával éppen érvényt szerzett az alkotmányban és törvényben biztosított jogainak.

A személyiségvédelem eszköztárát a Polgári Törvénykönyv 84. §-a tartalmazza: a Polgári Törvénykönyvben és – kizáró rendelkezés híján – az alkotmányban rögzített alapvető, személyhez fűződő jogok megsértése kapcsán a jogaiban sértett személy az itt meghatározott igényeket támaszthatja.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés a. pontja alapján a bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint az alperesi jogsértést megállapította, és a b. pont alapján az alperest eltiltotta az ilyen, és hasonló további jogsértésektől, tekintettel arra, hogy azok előfordulása a jövőre nézve sem zárható ki.

A bíróság nem találta alaposnak a felperes keresetét a nyilatkozattal történő elégtétel vonatkozásában.

A Polgári Törvénykönyv 85. § (1) bekezdés első fordulata értelmében:

„A személyhez fűződő jogokat ... csak személyesen lehet érvényesíteni...”

A 84. § (1) bekezdés c. pontja értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértettek, „követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal, vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről, vagy költségén az elégtételhez megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak”

A felperes végül is olyan tartalmú nyilatkozat közzétételére kérte kötelezni az alperest, amelyben a felperes vezetékneve kezdőbetűjének és keresztnevének feltüntetésével szerepelne, a lakcím esetleges közléséhez nem járult hozzá.

Az elégtételadás akkor töltheti be rendeltetését, ha az a konkrét ügy kapcsán alkalmas arra, hogy a jogai-ban megsértett személy részére megfelelő erkölcsi jóvátételt nyújtson.

A felperes nevének megjelentetése nélkül a nyilatkozat közzététele a bíróság álláspontja szerint nem alkalmas arra, hogy a konkrét személy részére megfelelő elégtételt adjon, ezenfelül a hirdetéstervezet szövege olyan általános kitételeket is tartalmaz, melyek megjelentetése jelen polgári jogvita kereteit meghaladná.

A hivatkozott jogi indoklás alapján a bíróság – a nyilatkozattal történő elégtételadás körében – a felperes keresetét elutasította.

A perre az alperes okot adott, a bíróság nagyobb-részt alaposnak találta a felperes keresetét, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján az alperest kötelezte a 12/1991. (IX. 29.) IM rendelet 1. § (1) bekezdésének

keretei között megállapított 6000 Ft ügyvédi munkadíj mint részperkölttség megfizetésére.

A per az illetéktörvény 62. § (1) bekezdésének f. pontja értelmében tárgyi illetékeljegyzési jogos, így a felperes a keresetlevelén tévesen róta le a 9000 Ft összegű illetéket.

A pernyertesség, perveszteség arányára figyelemmel az illetéktörvény 64. §-a értelmében alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján a bíróság akként rendelkezett, hogy a tévesen lerótt 9000 Ft illetékből 2000 Ft-ot a felperes maga visel, további 7000 Ft illetéket pedig külön felhívásra az Állam javára az alperes köteles megfizetni.

A tévesen lerótt 9000 Ft-nyi illeték és a 2000 Ft illeték különbözetét a bíróság a felperes későbbiekben esetlegesen előterjesztett kérelmére az illetéktörvény 80. § (1) bekezdésének i. pontja alapján külön végzésben visszatéríteni rendeli.

Monor, 1998. évi június hó 25. napján

Dr. Kárpáti József sk., a tanács elnöke

Fábián Gáborné sk., ülnök

Tabányi Pálné sk., ülnök